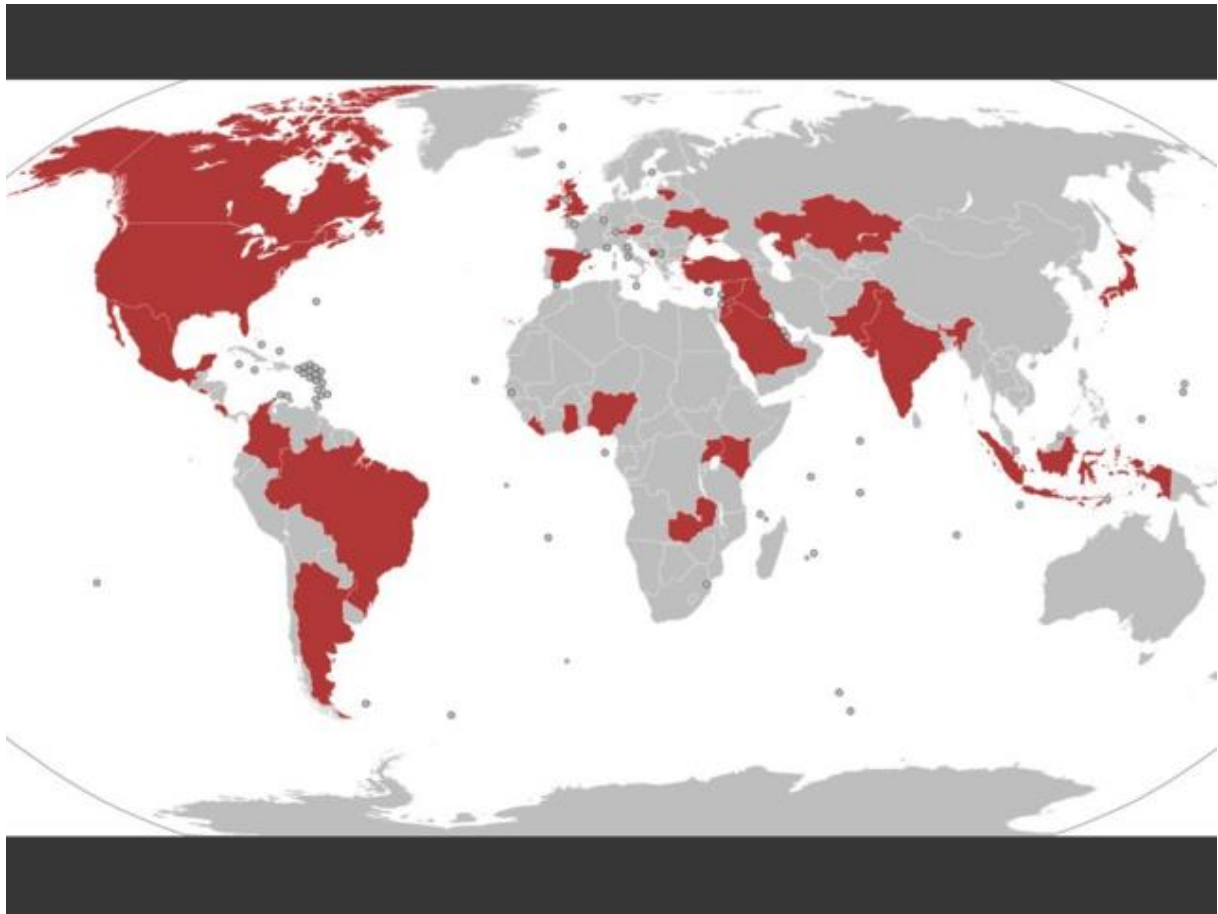

(Be-)landen in de Wwft

De redactie - 7 jan 2019

Alles wat je moet weten over het 'landenrisico' in de gewijzigde Wwft (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme).

Door Annemarije Schoonbeek, Alex Boxum en Niels van Nieuw Amerongen

In een eerdere blog(*1) schreven wij reeds over een aantal belangrijke wijzigingen in de Wwft door de inwerkingtreding van de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn op 25 juli 2018 (hierna 'Wwft 2018'). Uit onze Wwft adviespraktijk bij accountantsorganisaties blijkt dat veel accountantsorganisaties op dit moment bezig zijn met het verwerken van de wijzigingen in de eigen handboeken en andere interne procedures. Een

specifiek punt van aandacht betreft het zogeheten ‘landenrisico’, waarover nogal wat vragen bestaan. Reden om daar in dit blog nader op in te gaan.

Welke landenrisico’s?

De Wwft 2018 gaat op drie plaatsen in op het landenrisico.

Vindplaats	Thema	Toelichting
Artikel 15, lid 1 Wwft 2018- Bijlage bij het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018.	Nieuwe objectieve indicator voor het melden van ongebruikelijke transacties.	Een transactie van of ten behoeve van een (rechts)persoon die woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft in een staat die op grond van artikel 9 van de vierde anti-witwasrichtlijn in gedelegeerde handelingen van de Europese Commissie is aangewezen als een staat met een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme (hierna ook aangeduid als ‘EU-lijst’).
Artikel 8, lid 1, sub a juncto lid 2 Wwft 2018 en Bijlage III bij de 4 ^e AMLD	Bij een hoog risicoprofiel op basis van geografische factoren is sprake van een verplicht verscherpt cliëntenonderzoek ² .	Geografische risicofactoren: a) landen die op basis van geloofwaardige bronnen ³ worden aangemerkt als een land zonder effectieve AML/CFT-systemen ⁴ ; b) landen die volgens geloofwaardige bronnen significante niveaus van corruptie of andere criminele activiteit hebben; c) landen waarvoor sancties, embargo's of soortgelijke maatregelen gelden die bijvoorbeeld door de Unie of de Verenigde Naties zijn uitgevaardigd; d) landen die financiering of ondersteuning verschaffen voor terroristische activiteiten, of op het grondgebied waarvan als terroristisch aangemerkte organisaties actief zijn.
Artikel 8 lid 1, sub b. Wwft 2018	Verscherpt cliëntenonderzoek als gevolg van landenrisico.	Een instelling verricht, (...) verscherpt cliëntenonderzoek in ten minste de volgende gevallen: (...) indien de staat waar de cliënt woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft op grond van artikel 9 van de vierde anti-witwasrichtlijn door de Europese Commissie is aangewezen als staat met een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme.

Nieuwe objectieve indicator “landenrisico”

Aan de hand van de nieuwe objectieve indicator moet worden bepaald of sprake is van een ongebruikelijke transactie. Omdat het om een objectieve indicator gaat, moet ook een melding ongebruikelijke transacties gedaan worden als er ‘geen’ aanleiding is om te vermoeden dat er sprake kan zijn van witwassen. De gedachte hierbij is dat dergelijke landen een verhoogd risico op terrorisme/ witwassen hebben (meer dan andere landen).

Let op: de indicator vermeldt duidelijk de lijst van de Europese Commissie (zie

de in de tabel genoemde artikelen 8 en 15 Wwft) en niet - zoals in sommige publieke uitingen inmiddels staat vermeld - de lijsten van bijvoorbeeld het FATF(*5).

Dit betekent dat wanneer uw cliënt een transactie verricht met een (rechts-)persoon die is gevestigd in een land dat op de lijst van de Europese Commissie(*6) staat vermeld, u deze transactie moet melden. Naar onze mening betreft het hier ook transacties die uw cliënt verricht vanuit een vestiging in een land dat op de genoemde lijst staat vermeld. Met andere woorden: deze objectieve indicator heeft vergaande consequenties. Het vermoeden is gerechtvaardigd dat deze indicator daarom zal leiden tot een groot aantal meldingen die niets te maken hebben met witwassen. Daarmee leidt deze indicator ook tot veel extra werk voor accountantskantoren en voor de FIU, die immers de meldingen moet beoordelen. Er is daarom ook de nodige discussie over nut en noodzaak van de objectieve indicator. Het is niet ondenkbaar dat binnen afzienbare termijn:

- nadere guidance wordt gepubliceerd; of
- wijzigingen in de Wwft worden geïnitieerd.

Tot die tijd dient u de genoemde transacties te melden.

Cliëntenonderzoek

Het cliëntenonderzoek onder de oude Wwft kende een risico-gebaseerde benadering. Ook de Wwft 2018 kent een risico-gebaseerde benadering en deze lijkt specifiek verankerd. In de Wwft 2018 is bepaald dat het cliëntenonderzoek aantoonbaar dient te zijn afgestemd op de risicogevoeligheid voor witwassen en terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie(*7). Kortom, per cliënt zal een risicoprofiel moeten worden opgesteld dat bepalend is voor de intensiteit van cliëntenonderzoek. Om het risicoprofiel te bepalen dient rekening te worden gehouden met risicovariabelen en risicofactoren die zijn opgenomen in de bijlagen I tot en met III bij de vierde anti-witwasrichtlijn(*8).

Eén van de risicofactoren heeft ook betrekking op het landenrisico. Aan de hand van verschillende lijsten bepaalt de accountantsorganisatie of het zaken doen door de cliënt in of met partijen die zijn gevestigd in een bepaald land kwalificeert als een verhoogd risico (zie ook schema hiervoor). Is dat het geval, dan dient de accountant een verscherpt cliëntenonderzoek uit te voeren. Voorbeelden van deze lijsten gebruikt kunnen worden zijn de FATF lijst en de CPI-index van transparency.org(*9). Artikel 8 lid 1, sub b Wwft 2018 bepaalt nog specifiek dat een verscherpt cliënten onderzoek dient te worden uitgevoerd, indien de staat waar de cliënt woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft een land is dat op de EU-lijst is vermeld.

Enkele voorbeelden

Met enkele praktijkvoorbeelden geven we graag duiding over het landenrisico.

Praktijksituatie	Uitwerking landenrisico
Uw cliënt (gevestigd in Nederland) verkoopt goederen in Iran. De transacties (in totaal € 20.000) zijn onderbouwd met facturen.	Iran is een land dat staat genoemd op de lijst van de Europese Commissie. Op basis van de objectieve indicator dienen deze transacties te worden gemeld bij de FIU .
Uw cliënt (gevestigd in Nederland en middels een vaste inrichting of bijkantoor ook in Iran) verkoopt goederen in Iran via diens vestiging in Iran. De transacties (in totaal € 20.000) zijn onderbouwd met facturen.	Iran is een land dat staat genoemd op de lijst van de Europese Commissie. Op basis van de objectieve indicator dienen deze transacties te worden gemeld bij de FIU . Tot zover identiek aan de vorige praktijksituatie. Ook is er sprake van een cliënt die gevestigd is in een land dat op de lijst van de Europese Commissie staat vermeld, en dus dient er op basis van artikel 8 Wwft 2018 een verscherpt cliëntenonderzoek uitgevoerd te worden.
Uw cliënt handelt met diverse landen, die wel op de FATF lijst en de CPI-index staan als 'landen met een hoger risico', maar deze landen staan niet op de lijst van de Europese Commissie.	In het risicoprofiel dat per cliënt wordt opgesteld weegt dit mee. Wanneer dit leidt tot een verhoogd risicoprofiel (hetgeen aannemelijk is) is een verscherpt cliëntenonderzoek aan de orde.

Richtsnoeren Wwft

Op 12 december jl. zijn de Richtsnoeren Wwft van de beroepsorganisaties NOB, RB en NBA ter consultatie gepubliceerd(*10). In de Richtsnoeren wordt ingegaan op de reikwijdte van de objectieve indicator volgens de beroepsorganisaties. De beroepsorganisaties vinden dat voor het ontstaan van

de meldplicht op grond van de objectieve indicator er een band met Nederland moet zijn(*11). De beroepsorganisaties vinden dat voor het ontstaan van de meldplicht op grond van de objectieve indicator er een band met Nederland moet zijn. De toelichting noemt het voorbeeld van een deelneming met een partij in een land op de EU-lijst. Die behoeft volgens de beroepsorganisaties alleen te worden gemeld indien deze deelneming in Nederland is gevestigd en zelf ook cliënt is. De vraag rijst of deze interpretatie (in alle gevallen) juist is in het licht van de ruime definities van 'cliënt' en 'transactie' in de zin van de Wwft. Een juiste uitleg vergt ons inziens een beoordeling van geval tot geval. Met ons verwachten de beroepsorganisaties dat deze objectieve indicator veel nutteloze meldingen zal opleveren.

Vooruitblik

Wij pleiten ervoor dat de objectieve indicator zo snel mogelijk wordt aangepast door bijvoorbeeld een kwalitatief criterium daarin te verwerken. De vijfde anti-witwasrichtlijn (Richtlijn (EU) 2018/843(*12) bepaalt dat lidstaten van instellingen, zoals accountantsorganisaties, vereisen dat zij 'indien van toepassing' één of meer aanvullende risicobeperkende maatregelen toepassen op personen en juridische entiteiten die transacties uitvoeren die verband houden met landen op de EU-lijst.

Daaronder wordt begrepen 'de invoering van verscherpte relevante meldingsmechanismen of het systematisch melden van financiële transacties'. Op 11 december 2018 is het concept wetsvoorstel, waarmee een groot deel van de bepalingen van de vijfde anti-witwasrichtlijn wordt geïmplementeerd, ter consultatie gepubliceerd(*13). Daarin is bepaald dat deze risicobeperkende maatregelen in een ministeriële regeling worden uitgewerkt waarbij onderscheid kan worden gemaakt naar categorie instelling.

Dit betekent dat over meldmechanismen en/of het systematisch melden in relatie tot landen op de EU-lijst sowieso in het kader van de vijfde anti-

witwasrichtlijn door de wetgever (opnieuw) zal moeten worden nagedacht. Wordt vervolgd dus.

Echter, het is onzeker of de objectieve indicator wordt aangepast. Vooralsnog zullen meldingen moeten worden gedaan rekening houdend met de huidige redactie daarvan. Gezien de uiteenlopende uitwerkingen rondom dit thema is nadere aandacht in de trainingen en nieuwsbrieven in uw organisatie van belang.

Bent u ook aanbeland bij detailonderwerpen over de Wwft 2018? Wij wisselen graag met u van gedachten. Daarom hebben wij onderaan deze blog onze contactgegevens(*14) gevoegd.

*1] Bijlage III is als vertaling ook opgenomen in de BFT leidraad, zie de site van het Bureau Financieel Toezicht.

*2] Dergelijke bronnen zijn bijvoorbeeld: wederzijdse beoordelingen, gedetailleerde evaluatierapporten, of gepubliceerde follow-uprapporten.

*3] AML: Anti Money Laundering; CFT: Combating the Financing of Terrorism.

*4] AML: Anti Money Laundering; CFT: Combating the Financing of Terrorism.

*5] Zie <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>

*6] Zie https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing_en (onder het kopje "EU list on high risk third countries").

*7] Zie artikel 3, lid 8 Wwft 2018.

*8] Zie artikel 3, lid 9 Wwft 2018 (verwijzing naar bijlage I met risicovariabelen) juncto artikel 6, lid 1 Wwft 2018 (verwijzing naar bijlage II met risicofactoren van een potentieel lager risico) en artikel 8, lid 2 Wwft 2018 (verwijzing naar bijlage III met risicofactoren van een potentieel hoger risico).

*9] Zie

https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

*10] Zie <https://www.nba.nl/nieuws-en-agenda/nieuwsarchief/2018/december/status-richtsnoeren-wwft/>. De consultatietermijn loopt tot 19 februari 2019, 13 uur. Na de consultatieperiode zal de NBA het stuk in overleg met NOB en RB definitief maken. Zie met name pagina's 74 en 75.

*11] De beroepsorganisaties verwijzen in dat kader naar de definitie van transactie in art. 1, lid 1 Wwft 2018, inhoudende: "handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt waarvan de instelling ten behoeve van haar dienstverlening aan die cliënt heeft kennisgenomen".

*12] Zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32018L0843>.

*13] Zie <https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingamd4>. Artikel 18bis, lid 2 van de vijfde anti-witwasrichtlijn is geïmplementeerd in artikel 9, leden 2 en 4 van het consultatiewetsvoorstel.

*14] Mr. Annemarije Schoonbeek (schoonbeek@colegal.nl) is advocaat (CoLegal) en werkte voorheen onder andere bij de AFM. Drs. Alex Boxum RA EMITA (alex@vna-aa.nl) is Hoofd Training en Compliance bij training- en adviesbureau V&A. Dr. Niels van Nieuw Amerongen RA is eigenaar van V&A en hij is aan Nyenrode verbonden in de functie van universitair hoofddocent Auditing & Assurance.